

Evropský hospodářský
a sociální výbor

STANOVISKO

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Nástroj pro oživení a odolnost a politika soudržnosti: na cestě k politice soudržnosti 2.0

Nástroj pro oživení a odolnost a politika soudržnosti: na cestě k politice soudržnosti 2.0
[průzkumné stanovisko]

ECO/621

Zpravodajka: **María del Carmen BARRERA CHAMORRO**
Spoluzpravodaj: **David SVENTEK**

www.eesc.europa.eu

CS

Žádost o vypracování
stanoviska

Právní základ
Odpovědná sekce

Přijato v sekci

Přijato na plenárním zasedání

Plenární zasedání č.

Výsledek hlasování

(pro/proti/zdrželi se hlasování)

Rada – španělské předsednictví, 18/04/2023

Dopis od paní Mercedes CABALLERO FERNÁNDEZ,
generální tajemnice ministerstva financí a veřejné služby
článek 34 Smlouvy o fungování Evropské unie

Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost

08/09/2023

20/09/2023

581

163/0/1

1. Závěry a doporučení

- 1.1 EHSV zdůrazňuje, že základní zásada politiky soudržnosti, podle níž „nikdo nesmí být opomenut“, je i nadále správná a platná a že partneři z řad občanské společnosti jsou připraveni pokračovat v úsilí o její prosazování prostřednictvím silné investiční politiky na úrovni EU. Zásada, na které je tato politika založena, musí přetrvat, i když má své nedostatky.
- 1.2 EHSV by rád zdůraznil, že nerovnost příležitostí může mít škodlivý dopad na dlouhodobý růst a konkurenceschopnost na regionální, vnitrostátní a unijní úrovni. Proto je třeba politiku soudržnosti diverzifikovat a učinit ji flexibilnější, aby bylo možné věnovat více pozornosti lidem, zejména těm nejzranitelnějším, a lépe řešit nerovnost příležitostí, kterým mnozí čelí.
- 1.3 EHSV se domnívá, že by měla být rozšířena, zmodernizována nebo zrevidována paleta nástrojů a přístupů s cílem vytvořit silnou, účinnou, flexibilní a obnovenou politiku soudržnosti, jež se bude více zaměřovat na kapacitu, meziregionální vazby, efektivitu výsledků a příležitosti pro příjemce, nad rámec pouhých investic. To vyžaduje:
- klást větší důraz na strategie územní politiky, jako jsou integrované územní investice a komunitně vedený místní rozvoj, aby si občané mohli určit své vlastní priority a definovat rozvojové projekty. Je proto třeba posílit schopnosti místních, městských a územních orgánů týkající se správy fondů a současně neztratit se zřetele koherenci,
 - zajistit, aby využívání finančních prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost bylo plně slučitelné s prováděním budoucí politiky soudržnosti a aby investice a programy zahájené v jeho rámci nebyly pozastaveny z důvodu změn ve financování tohoto nástroje. Tyto investice mají pro cíle soudržnosti zásadní význam a jejich zastavení by mohlo mít velmi negativní dopad na rozvoj regionů a území, a zejména na potřeby skupin zranitelných osob,
 - věnovat zvláštní pozornost kategoriím osob s nižší mírou zaměstnanosti (ženy, mladí lidé, přistěhovalci, lidé s nízkou úrovní vzdělání), pro něž je třeba připravit zvláštní vzdělávací programy, programy rekvalifikace a programy podpory v terénu,
 - zvýšit potenciál přeshraničních trhů práce, které jsou z důvodu právních a administrativních překážek nedostatečně rozvinuté. Za tímto účelem je nezbytné posílit přeshraniční a meziregionální spolupráci, zejména pokud jde o rozvoj infrastruktury,
 - i nadále chránit malé a střední podniky a jejich udržitelnost. Za tímto účelem je třeba využívat standardní stávající evropské nástroje, jako je Evropský sociální fond, Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Fond soudržnosti a mechanismus pro spravedlivou transformaci, a to inovativním, avšak jednoduchým způsobem, aby malé a střední podniky měly snadný přístup k financování a dlouhodobě získávaly příznivé úvěrové podmínky,
 - aby za důležitý faktor konvergence bylo považováno rovněž financování velkých společností, zejména co se týče financování strategických technologií prostřednictvím nedávno navržené platformy STEP (Platforma strategických technologií pro Evropu),

- zajistit méně rozvinutým, okrajovým a řídko osídleným venkovským oblastem, ostrovům EU a nejvzdálenějším regionům nové typy hospodářských vyhlídek. Také je třeba se zabývat nerovnostmi mezi venkovskými oblastmi, městskými oblastmi a centry měst a demografickými změnami v těchto oblastech a posílit vazby mezi nimi,
- podporovat iniciativy, které by pečlivě identifikovaly a řešily specifické potřeby regionů a území nacházejících se v rozvojové pasti a pomohly jim překonat jejich problémy,
- posílit správní kapacitu různých úrovní správy, příjemců a dalších celostátních, regionálních a místních zúčastněných stran a zajistit individuálně více uzpůsobenou technickou podporu s cílem zlepšit provádění politik v praxi,
- aby osvědčené postupy, účinná politická opatření a cílené financování, které jsou v současné době prováděny v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, i nadále fungovaly i v rámci nové politiky soudržnosti.

1.4 V zájmu naplnění cílů soudržnosti považuje EHSV za zásadní podporovat vzájemné působení mezi horizontálními politikami EU a politikou soudržnosti s cílem zvýšit efektivitu úsilí o dosažení regionální konvergence prostřednictvím územně zaměřených opatření, a to ve spojení se základními cíli EU. Zásadní význam má rovněž vzájemné působení mezi vnitrostátními politikami a politikou soudržnosti.

1.5 EHSV má za to, že diverzifikace a specializace by měly být ještě výrazněji diferencovány z hlediska finanční podpory, způsobů podpory, rozpočtového řízení, cílů a investic. V zájmu dosažení takovéto větší specializace politiky soudržnosti je nutné zapojit v členských státech na všech úrovních sociální partnery a organizace občanské společnosti, a to prostřednictvím vhodných dohod o spolupráci, neboť se jedná o účinný nástroj pro navrhování a uzpůsobování politik a fondů místním a regionálním podmínkám.

1.6 EHSV považuje za obzvláště důležité apelovat na členské státy EU a na regiony, aby sociální partnery a další organizace občanské společnosti v co nejvyšší míře a co nejkonkrétněji zapojily do přípravy politiky soudržnosti a do monitorování jejích účinků. Tato jejich účast může pomoci čelit tlaku na demokracii díky tomu, že se zvýší sounáležitost s politikami EU. V této souvislosti EHSV vítá žádost španělské vlády o vypracování průzkumného stanoviska, jež se má zabývat otázkou vytvoření účinnějšího nástroje schopného vylepšit politiku soudržnosti tak, aby bylo možné dosáhnout konvergence mezi evropskými regiony.

1.7 EHSV je přesvědčen, že politika soudržnosti by měla zůstat hlavní investiční politikou EU, která podpoří evropskou regionální politiku zaměřenou na přizpůsobování cílům v oblasti klimatu, a to s cílem dosáhnout uhlíkově neutrální společnosti a zajistit transformaci, jež bude mít pozitivní dopad z hlediska tvorby stabilních a kvalitních pracovních míst. Díky nástroji NextGenerationEU se fiskální kapacita EU výrazně zvýšila (přibližně o 0,7 % HDP EU). To umožní další rozvoj některých inovativních opatření, jako je iniciativa pro meziregionální investice do inovací (I-3), spravedlivá transformace nebo rozpracovanější přístup založený na integrovaných územních investicích, který bude respektovat zásadu přizpůsobení opatření

místním podmínkám, a další. V této souvislosti důrazně doporučujeme potvrdit v rámci budoucí politiky soudržnosti závazek týkající se těchto oblastí.

- 1.8 EHSV se domnívá, že politika soudržnosti musí posílit digitální investice do stávajících programů zaměřených na překlenutí digitální propasti, neboť digitální transformace s sebou nese rizika související se sociálními a územními rozdíly, s dopady na trh práce spojenými s automatizací a umělou inteligencí, nerovným přístupem k digitálním službám a nerovnými digitálními dovednostmi pracovníků a podniků.
- 1.9 EHSV má za to, že politika soudržnosti musí zajistit účinné a spravedlivé rozdělení přínosů digitalizace vzhledem k tomu, že nové a vznikající technologie vyžadují větší kvalifikaci pracovníků a stárnoucího obyvatelstva, což jim ztěžuje účast na trhu práce. Zajištění přístupu k odborné přípravě a rekvalifikaci má zásadní význam pro další rozvoj regionů.
- 1.10 EHSV považuje za nezbytné politiku soudržnosti pro příjemce zefektivnit pomocí zjednodušení a flexibility při provádění fondů, které by měly být využívány k dosažení jejich cílů. Je třeba zajistit jasná a jednoduchá pravidla pro vnitrostátní i unijní fondy prováděné v rámci sdíleného řízení, a to v jediném nařízení. Současně je nutné zlepšit správní kapacity regionálních a místních subjektů a občanské společnosti.

2. Obecné souvislosti

- 2.1 Sociální, hospodářská a územní soudržnost je zakotvena ve SFEU a představuje cíl politiky soudržnosti. Naplňování těchto cílů zkomplikovala pandemická krize, jejíž důsledky dosud nebyly překonány a která vedla k největší recesi od roku 1945, a současná krize inflační. To zpomalilo tempo konvergence, neboť tyto krize měly významnější nepříznivý dopad na méně rozvinuté regiony. Tyto nepříznivé dopady z hlediska soudržnosti byly umocněny krizí způsobenou válkou na Ukrajině a výzvou v podobě klimatické krize.
- 2.2 EHSV oceňuje sdělení Komise týkající se osmé zprávy o soudržnosti s názvem Soudržnost v Evropě do roku 2050¹. Závěrem zprávy je, že by investice měly směřovat k příležitostem pro růst, které nabízí zelená a digitální transformace, aby se zabránilo vzniku nových nerovností.
- 2.3 EHSV vítá zřízení skupiny na vysoké úrovni pro budoucnost politiky soudržnosti. Současně konstatuje, že občanská společnost nemá dostatečné zastoupení v rámci činnosti skupiny na vysoké úrovni, a žádá Komisi o větší zapojení.
- 2.4 EHSV zdůrazňuje, že základní zásada politiky soudržnosti, podle níž „nikdo nesmí být opomenut“, je i nadále správná a platná a že partneři z řad občanské společnosti jsou připraveni pokračovat v úsilí o její prosazování.

¹ [COM\(2022\) 34 final](#).

- 2.5 Je pravda, že politika soudržnosti je občas vnímána jako politika přerozdělování a její výsledky nejsou vždy správně chápány. K tomu přispívá skutečnost, že přetrvávají rozdíly, jakož i obtíže, pokud jde o pomoc poskytovanou některým regionům v rozvojové pasti, a fakt, že v případě některých regionů je nemožné, aby zpoždění dohnaly, a to ani s podporou politiky soudržnosti.
- 2.6 K dosažení cílů soudržnosti je zapotřebí vzájemné působení mezi horizontálními politikami EU a politikou soudržnosti, aby bylo možné účinněji usilovat o dosažení regionální konvergence prostřednictvím územně zaměřených opatření, vedle hlavních cílů EU. Zásadní význam má rovněž vzájemné působení mezi vnitrostátními politikami a politikou soudržnosti. Klíčem k dosažení úspěchu na určitém území prostřednictvím rozvojových strategií je způsob, jakým se priority EU rozčlení na regionální a místní úrovni.
- 2.7 Nedávné využití podpor v rámci politiky soudržnosti na krizová opatření, včetně větší flexibility, vyvolává otázky ohledně správné rovnováhy mezi krátkodobými a dlouhodobými cíli této politiky. Vnitrostátní politiky nemohou svěřit úlohu podpory regionálního rozvoje a vnitrostátní konvergence pouze politice soudržnosti.
- 2.8 Je nezbytné hledat způsoby, jak politiku soudržnosti přepracovat v kontextu evropského modelu růstu a současných a nově vznikajících výzev. Existuje totiž přesvědčení, že se politika soudržnosti stala složitější, což snižuje její účinnost. Mezi hlavní výzvy patří přechod ke klimatické neutralitě, inflační krize, demografické změny, sociální odolnost, digitalizace a inovace a konsolidace konkurenceschopného evropského hospodářství, přičemž je třeba vzít v potaz strategickou autonomii, kterou vyžaduje současná geopolitická situace.

3. **Obecné připomínky**

- 3.1 Navzdory tomu, že politika soudržnosti prokázala v rámci svého dosavadního fungování zřejmý pozitivní přínos, proces regionální konvergence je stále velmi pozvolný. EHSV se zasazuje o takovou budoucí politiku soudržnosti, která udrží rovnováhu mezi potřebou snížit regionální rozdíly a potřebou urychlit podněty pro rozvoj a růst, které jsou důležité i pro EU jako celek v globálním měřítku a globálním srovnání. Proto je třeba dále posílit výkonnostní kritéria politiky soudržnosti tím, a to díky přesnějšímu zaměření na priority regionálního rozvoje, plnění stanovených kritérií a rozsáhlejší využívání takových typů podpory, jež jsou založeny na návratnosti (finanční nástroje). EHSV doporučuje zohlednit milníky a cíle, které jsou v současné době stanoveny v rámci národních plánů pro oživení a odolnost souvisejících s Nástrojem pro oživení a odolnost.
- 3.2 Sociální soudržnost čelí stále významnějším výzvám, zejména v souvislosti s demografickými trendy, ekologickou a digitální transformací a potažmo potřebou nových nebo aktualizovaných dovedností. Velká část obyvatelstva EU je ohrožena chudobou nebo sociálním vyloučením, často v nejchudších regionech EU, ale i v bohatých městských aglomeracích a jejich okolí. V celé EU navíc i nadále panuje vysoká míra nezaměstnanosti mladých lidí a dětské chudoby.
- 3.3 EHSV by rád zdůraznil, že nerovnost příležitostí může mít škodlivý dopad na dlouhodobý růst a konkurenceschopnost na regionální, vnitrostátní a unijní úrovni. Z tohoto důvodu a v souladu s ambicí přiblížit EU občanům a nikoho neopomenout je třeba věnovat více pozornosti lidem a nerovnosti příležitostí, kterým mnozí čelí.

- 3.4 Proto potřebujeme hlubší a více sociálně zaměřený přístup politiky soudržnosti, který se bude podrobněji zabývat územními, hospodářskými a sociálními rozdíly a výzvami. Nepočítají se jen rozdíly mezi členskými státy a jejich regiony, ale také rozdíly mezi regiony, městy, jejich konkrétními zónami a venkovskými oblastmi. Politika soudržnosti by se měla více zaměřovat na určité typy území pod úrovní NUTS 2 a přednostně zahrnout všechny členské státy a regiony se zvláštním důrazem na ty členské státy nebo regiony, kde jsou rozdíly největší. EHSV se rovněž domnívá, že politika soudržnosti se musí více zaměřovat na potřeby určitých druhů lidí a sociálních skupin a související příležitosti.
- 3.4.1 Větší diverzifikace a specializace musí by být dále diferencovány z hlediska finanční podpory, způsobů podpory, rozpočtového řízení, cílů a investic. Současně by měly důsledně uplatňovat stejný přístup i fondy politiky soudržnosti a s ohledem na tuto větší specializaci by měly být více diferencovány.
- 3.5 EHSV považuje za obzvláště důležité vyzvat členské státy a regiony EU, aby do přípravy politiky soudržnosti a do monitorování jejích účinků v co největší míře a co nejúčinněji zapojily sociální partnery a další organizace občanské společnosti. Toto zapojení rovněž přispěje k měření míry dosažení cílů politiky soudržnosti, které by nemělo vycházet jen z kvantitativních ukazatelů, ale též z ukazatelů kvalitativních (měření rozvoje, nikoli pouze růstu).

4. Konkrétní připomínky

- 4.1 Osmá zpráva o soudržnosti zdůrazňuje, že změna klimatu, digitální transformace a technologické transformace, tlak na demokracii, změny ve světové ekonomice a demografické trendy jsou zásadní vzájemně provázané výzvy ovlivňující sociální, hospodářskou a územní soudržnost EU. Politika soudržnosti musí zajistit, aby byly transformace z pohledu lidí spravedlivé a z pohledu všech regionů vyvážené.
- 4.2 EHSV souhlasí s doporučením Rady ohledně „zajištění spravedlivé transformace na klimatickou neutralitu“, v němž se uvádí, že vytváření nových kvalitních pracovních míst, zachování dobrých pracovních podmínek a inkluzivní přístup ke vzdělávání, odborné přípravě a celoživotnímu učení v oblasti zelených dovedností bude klíčem k zaručení toho, aby transformace byla sociálně spravedlivá a z ekonomického hlediska uspokojivá pro všechna území.
- 4.3 Politika soudržnosti by se měla i nadále zaměřovat na podporu investic do udržitelné energetiky, životního prostředí, účinného využívání zdrojů, přizpůsobení se změně klimatu a zmírňování jejích dopadů a rovněž do udržitelné městské mobility s cílem dosáhnout uhlíkově neutrální společnosti. Mnohé z těchto oblastí byly financovány z fondů na podporu oživení a odolnosti. Je důležité do těchto politik nadále investovat s využitím všech možných programů a strategií, jako jsou strategie makroregionální a meziregionální.

- 4.4 EHSV se domnívá, že do budoucna budou výrazně zapotřebí intenzivnější synergie v rámci celého mechanismu pro spravedlivou transformaci. EHSV je proto přesvědčen, že politika soudržnosti by měla zůstat hlavní investiční politikou EU, která podpoří evropskou regionální politiku v rámci jejího přizpůsobování cílům v oblasti klimatu. Zásada „významně neškodit“ by měla zajistit, aby investice byly plně v souladu s cíli Zelené dohody.
- 4.5 Zapojení sociálních partnerů do plánů spravedlivé územní transformace je ve většině členských států velmi nízké, jak EHSV uvedl ve svém stanovisku SOC/718 „Energetická politika a trh práce: dopad na zaměstnanost v regionech procházejících transformací energetiky“, ve kterém se rovněž uvádí, že členské státy by měly tuto účast podporovat a že plány by měly podmínit své výsledky a financování vytvořením kvalitních a stabilních pracovních míst v konkrétních oblastech. EHSV podporuje uplatňování zásady partnerství v rámci plánování a provádění politiky soudržnosti, díky níž by měla být do budoucna zajištěna ještě významnější podpora demokratické odpovědnosti a sounáležitosti, jež mají zásadní význam pro zlepšení kvality investic.
- 4.6 Politika soudržnosti musí posílit digitální investice do stávajících programů zaměřených na překlenutí digitální propasti, neboť digitální transformace s sebou nese rizika související se sociálními a územními rozdíly, s dopady na trh práce spojenými s automatizací a umělou inteligencí, nerovným přístupem/k digitálním službám a nerovnými digitálními dovednostmi pracovníků. Podniky, veřejný sektor a lidé musí být vybaveni novou generací technologií.
- 4.7 Konkrétněji je třeba zlepšit podporu digitalizace v podnicích a ve veřejném sektoru tím, že se zdokonalí přístup k elektronické veřejné správě a elektronickému zdravotnictví, zvýší se digitální dovednosti lidí a podpoří rozvoj širokopásmového přístupu v odlehlých a venkovských regionech, aby žádný region EU nezůstal opomenut.
- 4.8 EHSV považuje za velmi důležité, aby politika soudržnosti zajistila účinné a spravedlivé rozdělení přínosů digitalizace vzhledem k tomu, že nově vznikající technologie vyžadují větší kvalifikaci pracovníků a stárnoucího obyvatelstva a že to vše jim ztěžuje účast na trhu práce. Přístup k odborné přípravě a změně kvalifikace pro nově vytvořená pracovní místa a úkoly bude klíčový pro zajištění toho, aby se regiony mohly dále rozvíjet díky technologické změně a využívat výhod, které přináší.
- 4.9 EHSV se v této souvislosti domnívá, že je nezbytné podporovat a posilovat inovační ekosystémy, začínající podniky a podnikatelské prostředí, rozvíjet výzkumné a inovační dovednosti a zajistit zavádění a využívání inovací i za hranicemi. Výsledky v oblasti regionálních inovací se značně liší a v méně rozvinutých regionech jsou výrazně nižší než v rozvinutějších regionech, což omezuje jejich potenciál v oblasti konvergence. EHSV by kromě toho rád zdůraznil, že existují regiony se středními příjmy, které se v současné době nacházejí v rozvojové pasti a nejsou schopny rozvíjet znalosti a dovednosti, aby mohly být konkurenceschopné ve světové ekonomice.

- 4.10 Zvláštní pozornost by měla být věnována kategoriím osob s nižší mírou zaměstnanosti (ženy, mladí lidé, přistěhovalci, lidé s nízkou úrovní vzdělání), které potřebují zvláštní vzdělávací programy, programy rekvalifikace a programy podpory v terénu. Vzhledem k novým technologiím a jejich vlastnostem je třeba rovněž vyvinout úsilí o inovaci zaměřené na tyto kategorie pracovníků.
- 4.11 Pokud jde o lidské a sociální zaměření politiky soudržnosti, považuje EHSV za svou prioritu podporu talentovaných jedinců. Je třeba podporovat talenty v regionech, zejména vzhledem k tomu, že EU prochází významnou demografickou transformací. To je o to více potřeba v regionech, v nichž se snižuje objem pracovní síly a kde je nízký poměr jedinců s terciárním vzděláním, a v regionech, z nichž odcházejí mladí lidé. V této souvislosti by politika soudržnosti měla podporovat investice do sociální infrastruktury.
- 4.12 Na většinu regionů, a zejména na venkovské a zaostávající regiony, bude mít dopad stárnutí a snižování počtu obyvatel. Do roku 2050 se počet obyvatel v produktivním věku sníží přibližně o 35 milionů lidí. Regiony postižené poklesem počtu obyvatel v produktivním věku budou muset zvýšit účast nedostatečně zastoupených skupin na trhu práce a stimulovat produktivitu prostřednictvím investic a reforem na trhu práce a ve vzdělávacím systému.
- 4.13 Kvalifikace a kompetence pracovníků by měly být v souladu s potřebami měnících se ekonomik, aby se zlepšila inovační kapacita. Reformy systémů vzdělávání a odborné přípravy musí být doprovázeny investicemi na všech úrovních, rovným přístupem ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě, včetně prohlubování dovedností, změny kvalifikace a celoživotního učení pro všechny. EHSV se navíc domnívá, že investice do dětí a mladých lidí budou mít zásadní význam pro dlouhodobý růst. Politika soudržnosti musí zásadně pomoci s prosazováním a prováděním opatření za účelem budování kapacit na regionální a nižší než regionální úrovni.
- 4.14 V této souvislosti je nezbytné zvýšit potenciál přeshraničních trhů práce, které jsou z důvodu právních a administrativních překážek nedostatečně rozvinuté. Pro posílení tohoto potenciálu má zásadní význam lepší přeshraniční spolupráce na všech úrovních správy. Politika soudržnosti musí zajistit, že všechny regiony budou schopny kompenzovat nedostatek kvalifikovaných pracovníků.
- 4.15 EHSV považuje za nezbytné posílit přeshraniční a meziregionální spolupráci, zejména pokud jde o rozvoj železniční infrastruktury šetrné ke klimatu v příhraničních oblastech a důsledné udržování otevřených hranic mezi členskými státy. Význam jednotného trhu musí být zajištěn všemi prostředky, neboť jednotný trh je ústředním prvkem evropského projektu.

5. podpora konkrétnějších potřeb ze strany politiky soudržnosti

- 5.1 EHSV se domnívá, že i když politika soudržnosti nabízí možnosti zacílení investic prostřednictvím sdíleného řízení, zásady partnerství, programování a různých územních nástrojů, je třeba ještě více specializovat podporu územních oblastí a specifických potřeb a skupin. Je třeba posílit místní přístupy, pokud jde o financování, s cílem poskytnout individuálnější podporu, která bude řešit specifické rozvojové potřeby lidí a místních oblastí, jakož i dopady ekologické a digitální transformace, demografické změny a další rušivé faktory.

5.2 EHSV se rovněž domnívá, že by měla být rozšířena, modernizována nebo revidována paleta nástrojů a přístupů tak, aby se více zaměřovaly na kapacitu, meziregionální vazby a příležitosti pro občany nad rámec pouhých investic. Za tímto účelem je třeba:

- klást větší důraz na strategie územní politiky, jako jsou integrované územní investice a komunitně vedený místní rozvoj. EHSV se zasazuje o to, aby byl v budoucnu intenzivněji využíván přístup, jenž bude orientovaný na občany a konkrétní lokality. K tomu je třeba posílit schopnosti místních, městských a územních orgánů týkající se správy fondů,
- zajistit, aby využívání finančních prostředků z nástroje pro oživení a odolnost bylo plně slučitelné s prováděním politiky soudržnosti a aby investice a programy zahájené v jejím rámci nebyly pozastaveny s ohledem na možnou změnu uvedeného nástroje v nadcházejících letech. To by mohlo mít velmi negativní dopad na rozvoj regionů a území a zejména na potřeby skupin zranitelných osob,
- i nadále chránit malé a střední podniky a jejich udržitelnost. Za tímto účelem by obvyklé a stávající evropské nástroje, jako je Evropský sociální fond, Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Fond soudržnosti, měly být využívány inovativním, avšak jednoduchým způsobem, aby malé a střední podniky měly snadný přístup k financování, a měly by dlouhodobě zajišťovat příznivé úvěrové podmínky,
- zajistit méně rozvinutým, okrajovým a řídko osídleným venkovským oblastem, centrům měst, ostrovům EU a nejbližším regionům nové typy hospodářských vyhlídek,
- podporovat iniciativy, které by pečlivě stanovily a řešily specifické potřeby regionů a území nacházejících se v rozvojové pasti a pomohly jim překonat jejich problémy.

5.3 EHSV považuje za zásadní, aby politika soudržnosti v současném kontextu řešila propast mezi venkovem a městem tím, že posílí vazby mezi venkovskými a městskými oblastmi a úlohu menších měst a vesnic. K tomu je nezbytné přehodnotit úlohu velkých měst a jejich metropolitních oblastí a rovněž středně velkých měst jakožto regionálních a celostátních hnacích sil hospodářského rozvoje. Za tímto účelem je třeba zvýšit investice do regionálního a místního lidského kapitálu.

5.4 Podle EHSV bude konvergence dosaženo, pouze pokud se zvýší odolnost nejen méně rozvinutých a okrajových regionů, ale také všech regionů, na něž se vztahuje článek 174, a to prostřednictvím diverzifikace jejich hospodářské struktury, tak aby obstála i v budoucnu. To znamená, že je třeba ještě více začleňovat zájmy nejbližších regionů a přeshraničních funkčních oblastí do všech opatření politiky soudržnosti.

- 5.5 EHSV se domnívá, že je třeba přijmout politiku soudržnosti 2.0, která bude zahrnovat zásadní prvky, jako je sdílené řízení, regionální přístup, předběžné financování a určité míry spolufinancování. Investice samy o sobě nestačí. Všechny regiony potřebují silné správní struktury a vhodnou kombinaci politik, která by využila synergií se všemi zúčastněnými stranami. Potřebujeme přístup zdola nahoru. Investice tak musí jít často ruku v ruce s individuálně uzpůsobenými reformami a politikami zaměřenými na občany.
- 5.6 EHSV se domnívá, že je nezbytné více zapojit sociální partnery, občanskou společnost a všechny subjekty na místní úrovni s cílem posílit v politice soudržnosti účinnost zásady partnerství a víceúrovňové správy. To může pomoci čelit tlaku na demokracii tím, že se zvýší sounáležitost s politikami EU.
- 5.7 EHSV považuje za nezbytné politiku soudržnosti pro příjemce zefektivnit pomocí zjednodušení a flexibility při provádění fondů, které by měly být využívány k dosažení jejich cílů. Je třeba zajistit jasná a jednoduchá pravidla pro vnitrostátní i unijní fondy prováděné v rámci sdíleného a decentralizovaného řízení, a to v jediném nařízení. V zájmu naplnění těchto cílů je třeba posílit správní kapacitu regionálních a místních správních orgánů a partnerů z řad občanské společnosti, aby bylo zajištěno, že vynakládání prostředků z fondů soudržnosti bude účinné a bude mít přidanou hodnotu.
- 5.8 EHSV se domnívá, že osvědčené postupy, účinná politická opatření a cílené financování, které v současné době provádí Nástroj pro oživení a odolnost, by měly nadále fungovat i v rámci nové politiky soudržnosti. Za důležitý faktor konvergence musí být rovněž považováno financování velkých společností.

V Bruselu dne 20. září 2023

Oliver RÖPKE
předseda Evropského hospodářského a sociálního výboru
